

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3164/2023. (IV. 6.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság 11.Gpkf.20.289/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Székely Ügyvédi Iroda) eljáró gazdasági társaság indítványozó (a perben felperes, a továbbiakban: indítványozó) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Szolnoki Törvényszék mint másodfokú bíróság 11.Gpkf.20.289/2022/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló, fizetési meghagyásos eljárásból perré alakult eljárásban megállapított tényállás szerint az indítványozó a kizárólagos tulajdonát képező ingatlan birtokbavételét követően kezdeményezte a Víz- és Csatornaművek Koncessziós Zrt.-nél (a továbbiakban: alperes) a közüzemi szolgáltatási szerződés nevére történő átírását. Az alperes ekkor a fogyasztási helyre vonatkozóan 279 632 Ft összegű vízdíj tartozást tartott nyilván, amelyet az indítványozó megfizetett, de vitatta a vízfogyasztás tényleges mennyiségét, ezért annak igazolására kérte az alperest. Az alperes az általa 2016-2021. években kibocsátott számlákat, továbbá a mérőóra állásáról készült három darab olyan fényképfelvételt küldött meg az indítványozónak, amelyek közül kettőn a mérőórát nem lehetett beazonosítani, illetve azokon a felvételek készítésének dátuma sem látszott, csak kézzel írott, 2019 és 2021 közötti dátumok szerepeltek rajtuk.
- [3] Az indítványozó keresetében 348 632 Ft összegű kártérítés és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest Arra hivatkozott, hogy az alperes által megküldött dokumentumok alapján nem lehetett megállapítani a tényleges fogyasztást, és feltevése szerint az alperes a számláit nem a tényleges fogyasztás alapján állította ki. Előadása szerint a hátralékos vízdíjat csak azért fizette ki, mert így tudott szerződést kötni az alperessel.
- [4] Az alperes írásbeli ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, keresetlevele mellékleteként benyújtotta a perbeli időszakra vonatkozóan kibocsátott számlákat, fizetési felszólításokat, továbbá a mérőóráról készült olyan felvételeket, amelyekeken azok készítésének dátuma és a mérőóra gyári száma is kivehető volt. Az indítványozó az alperesi ellenkérelem és annak mellékletei kézbesítését követően elállt keresetétől, kérte azonban az alperes perköltségben történő marasztalását arra hivatkozással, hogy a per megindítása előtt mindent megtett annak érdekében, hogy a fogyasztási adatokat az alperessel tisztázza, az alperes azonban nem adta át neki azokat a fényképfelvételeket, amelyeket ellenkérelméhez mellékelte. Az alperes a felperesi elálláshoz hozzájárult, egyúttal kérte, hogy a bíróság a felperest kötelezze a perköltség megfizetésére, mivel a fogyasztási helyen lévő mérőóra állásáról 2021. április 14. napján rögzített, és a fizetési meghagyásos eljárás megindítása előtt megküldött fotó kétséget kizáróan igazolta a tényleges fogyasztást.
- [5] A Szolnoki Járásbíróság 23.P.21.614/2021/11. számú végzésével a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 241. § (1) bekezdés a) pontja alapján az eljárást megszüntette, és a Pp. 85. § (2) bekezdése alapján az alperest kötelezte a felperesi perköltség megfizetésére. A perköltség viselése tárgyában hozott döntése indokai körében az elsőfokú bíróság rögzítette, hogy az alperes a pert megelőzően az óraállásokról készült fényképfelvételeket többszöri kérelme ellenére sem küldte meg az indítványozónak, akiben így a bíróság megítélése szerint jogosan merült fel kétség a tényleges fogyasztás mértékét illetően. Hangsúlyozta, hogy bár az eljárás megszüntetése esetén a Pp. 85. § (1) bekezdés szerinti fő szabály alapján a felperes viseli a perköltséget, azáltal, hogy a tényleges vízfogyasztás mértékét az alperes először a perben, az ellenkérelméhez mellékelte fényképfelvételekkel igazolta, magatartásával okot adott a per megindítására. Az elsőfokú bíróság szerint a per az alperes miatt indult, és vált végül feleslegessé, ezért a Pp. 85. § (2) bekezdés alapján neki kell a felperes perrel felmerülő költségét megfizetnie.

- [6] Az alperes fellebbezésében az elsőfokú végzés megváltoztatásával a felperest kérte kötelezni perköltsége megfizetésére. Állítása szerint nem adott okot a per megindítására, mivel már a fizetési meghagyás kibocsátását megelőzően teljes körűen igazolta a felhasználási helyen a tényleges vízfogyasztás mennyiségét, többek között megküldte a felperesnek a fogyasztási helyen készült, a vízmérőóra állása szerinti 548 m³ tényleges fogyasztást rögzítő fényképfelvételt, ez az óraállás felelt meg az elszámolás során a záró óraállásnak. Hivatkozott az ellenkérelméhez mellékelte, a felhasználási helyre vonatkozó változás bejelentő nyomtatványra, amelyen az indítványozó és az ingatlan új tulajdonosa tényleges fogyasztásként a mérőóra állása szerinti 548 m³-t tüntette fel. A Szolnoki Törvényszék 11.Gpkf.20.289/2022/2. számú végzésében az elsőfokú végzés fellebbezett részét megváltoztatta, mentesítette az alperest a felperes elsőfokú eljárásban felmerült költségének megfizetése alól, és a Pp. 85. § (1) bekezdése alapján a felperest kötelezte az alperes perköltségének megfizetésére. A másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperesnek az alperestől megkapott számlák és kimutatás összevetése alapján lehetősége volt ellenőrizni az elszámolt időszakot, a mérőállást, az elszámolt mennyiséget, a megfizetett díjat és a hátralékos összeget. Kiemelte a másodfokú bíróság indokolásában, hogy a felperes a per megindítása előtt megkapta az alperestől az 548 m³ mérőállást rögzítő fényképfelvételt, és a közüzemi szolgáltatási szerződés megkötéséhez szükséges változás bejelentő adatlapon az új tulajdonossal és az új felhasználóval ezt a mennyiséget tüntették fel tényleges fogyasztásként. A másodfokú bíróság szerint az indítványozónak az alperes által az ellenkérelméhez csatolt fényképek nélkül is lehetősége volt meggyőződni az alperesi követelés jogszerűségéről és helyességéről.
- [7] A jogi képviselővel eljáró indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített alkotmányjogi panaszában a támadott másodfokú végzés megsemmisítésére irányuló kérelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés által biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmére alapította. Érvelése szerint az, hogy a szerződés átírásakor a mérőállás mit mutatott, nem igazolta, hogy mekkora és milyen időszakra vonatkozó fogyasztást számlázott ki az alperes. Álláspontja szerint téves, és az Alaptörvény 28. cikkébe foglalt észszerűség követelményével ellentétes következtetésre jutott a másodfokú bíróság annak megállapításával, hogy a tényleges fogyasztást az indítványozó a per megindítása előtt ismerte. Megítélése szerint a másodfokú bíróság e következtetésével vélelmet állított fel, aminek megdöntésére nem adott lehetőséget. A vélelmekre általánosan vonatkozó gondolatai összegzése szerint az ügyben az a központi kérdés, hogyan lehet megítélni a bíróság által alkalmazott vélelmek alkotmányosságát, amelyet szerinte az alapjog-korlátozás szemszögéből lehet megközelíteni, hiszen az illetékszabály alkalmazása tulajdonhoz való jogát is sértette, mivel vagyoni diszpozícióra kényszerült.
- [8] Előkérdésként szerinte az tisztázandó, kire hárul a bizonyítási kötelezettség az alapjog-korlátozás során és sikertelenség esetén kire hárulnak a terhek. Egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, miszerint az alperes csak a perben igazolta a tényleges vízfogyasztást, ezzel okot adott a per megindítására. A Pp. 86. § (2) bekezdésére hivatkozással állította, hogy az alperes magatartása feleslegesen okozott neki a perrel kapcsolatos költséget. Állítása szerint a másodfokú bíróság a Pp. 85. §-t, valamint a Pp. 86. § (2) bekezdésének értelmezése során az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályokat kifejezetten figyelmen kívül hagyta, emiatt *contra constitutionem* vált önkényessé döntése, amely tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét okozta. A támadott végzés alaptörvény-ellenességének indokolása során az indítványozó elemzi, minősíti az alperes magatartását, illetve jogi státuszát is (II. pont), e körben a joggal, illetve a jogalkotással való visszaélés témakörében, valamint annak kapcsán fejti ki gondolatait, hogy alkotmányjogi értelemben a víziközmű-szolgáltató hatóság. 2023. február 27-én bejelentette, hogy az alperes 2022. december 21-én Szolnok Megyei Jogú Város önkormányzata tulajdonába került. Állítása szerint a támadott végzés a tisztességes hatósági és bírósági eljáráshoz való jogba ütközik, a hatósági eljárás joggal (jogalkotással) való visszaélést valósít meg.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [10] Az Alkotmánybíróság a kiegészített indítványra vonatkozóan mindenekelőtt a következőket rögzíti. Az indítványozót az Alkotmánybíróság főtítkára hiánypótlásra hívta fel, mert az indítvány nem tartalmazott a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét alapjogi érveléssel alátámasztó indokolást. A felhívásra az indítványozó határidőben benyújtotta kiegészített indítványát, melynek II. pontjában az alperes eljárásának, III. pontjában a támadott bírói döntésnek az alaptörvény-ellenességét fejti ki. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a kiegészített indítvány II. pontjának tartalma nem kapcsolódik szervesen az indítványhoz, amely a másodfokú bíróságnak a perköltség viselése tárgyában hozott végzését sérelmezi. E kiegészítés megítélését illetően

az Alkotmánybíróság kiemelkedő jelentőséget tulajdonított annak, hogy a jogi képviselővel eljáró indítványozó mind eredeti, mind kiegészített indítványában csak az Abtv. 27. §-t jelölte meg az Alkotmánybíróság hatáskörét szabályozó rendelkezésként, a jogerős másodfokú végzést a panasz tárgyaként, és a XXVIII. cikk (1) bekezdését az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseként, továbbá hogy kijelentése szerint az indítványozó a kiegészített indítvány II. pontjában foglaltakat is a támadott másodfokú végzés alaptörvény-ellenességének igazolására szánta. Mindezekre figyelemmel a továbbiakban azt vizsgálta az Alkotmánybíróság, hogy a jogerős másodfokú végzés ellen benyújtott alkotmányjogi panasz eleget tesz-e azoknak a törvényi feltételeknek, amelyek lehetővé teszik a panasz érdemi elbírálását.

- [11] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint „[a]z Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Az Alkotmánybíróság tehát a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt, és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {lásd pl. 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}, a bírói döntések alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a hatáskörébe, a bírói döntésben megjelenő jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálhatja, és ha szükséges, döntésével a jogértelmezés alkotmányos kereteinek meghatározásával az Alaptörvényben biztosított jogokat védi {3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [23]}. Mindebből következik, hogy „a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {lásd pl. 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3241/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [12] Az Abtv. 52. § (2) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a bírói döntések alkotmányossági felülbírálatára biztosított hatáskörét kérelemre, és – néhány kivételtől eltekintve – a kérelem keretei között gyakorolja. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint ezért az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés alapján a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az a)–f) pontokban foglaltakat, így – többek között – indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [e) pont]. Az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálata csak az indítványban megjelölt alkotmányossági kérdésre vonatkozhat [Abtv. 52. § (2) bekezdés], erre is figyelemmel szükséges, hogy az indítványozó bemutassa és alkotmányjogilag értékelhető érvekkel alátámassza azt a szerinte fennálló ellentétet, amely az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezésének alkotmányos tartalma és a támadott bírói döntés között fennáll.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogerős végzést támadó indítvány a határozott kérelem feltételeinek a kiegészített indokolás ellenére sem felel meg. Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjoga sérelmét kizárólag arra alapítja, hogy a másodfokú bíróság a Pp. 85. §-t és a 86. § (2) bekezdését az Alaptörvény 28. cikkének értelmezési szabályait kifejezetten figyelmen hagyva, önkényesen értelmezi. Rögzíti az Alkotmánybíróság, hogy a Pp. 86. § (2) bekezdését a másodfokú bíróság nem alkalmazta, e rendelkezés értelmezését a támadott végzés nem tartalmazza, így „ezzel” szemben alkotmányossági kifogások sem vehetőek fel. A Pp. 85. § az eljárás megszüntetése (Pp. 240–241. §) esetére tartalmaz a perköltség viselésére vonatkozó szabályokat, amelyek közül az első fokon eljáró bíróság a (2) bekezdés, míg a másodfokú bíróság az (1) bekezdés alkalmazásával határozott e kérdésben, mindkét bíróság megindokolta döntését. Az indítványozó csupán állította, de nem fejtette ki, hogy a 28. cikk értelmezési követelményeit mennyiben hagyta figyelmen kívül a másodfokú bíróság, nem tartalmaz az indítvány alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra vonatkozóan, hogy a hatályos jogszabályi rendelkezés alkalmazásával hozott döntés miért önkényes. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó ténylegesen törvényességi, szakjogi, a döntés alapjául szolgáló tényállással, és annak minősítésével kapcsolatos kifogást emelt a támadott döntést sérelmezve. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására.” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}

- [14] Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]} „A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [15]} Ezért az esetlegesen *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás önmagában nem alapozza meg az alkotmányellenességet, tehát a pusztán a bírói jogértelmezés állított hibájára alapított alkotmányjogi panaszt – a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben – az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálja {vesd össze például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]–[29]; 3295/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [37]–[40]}. Mindebből jelen ügyre vonatkozóan következik, hogy másodfokú bíróságnak a Pp. 85. §-ra vonatkozó értelmezése, és a perköltség viseléséről a Pp. 85. § (1) bekezdésére alapított döntése önmagában nem veti fel a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét.
- [15] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglaltakra – az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2023. március 21.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2155/2022.

